

Synspunkt

Kanonen i stilling

Af Carsten R. Kjaer og

Jørgen Dahlgaard, redaktør,
Aktuel Naturvidenskab.
red@aktuelnat.au.dk

■ Da Kulturministeren i starten af året stolt kunne præsentere sin “kulturkanon”, var vi mange der spurgte: Hov – hvor i alverden er naturvidenskaben blevet af? Er naturvidenskabens erkendelser ikke i lige så høj grad kulturbærende som litteratur, arkitektur og kunst? Siden har debatten gået frem og tilbage om kulturkanonen, og andre kanoner (som for nyligt en historiekanon) er kommet på banen. Der har også været tilløb til at foreslå en egentlig naturvidenskabskanon, idet *Magisterbladet* har foranstaltet en indsamling af forslag fra medlemmerne af *Magisterforeningen* til, hvad der kunne indgå i en dansk naturvidenskabskanon.

Uanset, at nogen vil betragte forsøg på at opstille kanoner for f.eks. naturvidenskab som en selskabsleg i smagsdommeri, har en sådan øvelse i vore øjne den indlysende værdi, at det sætter gang i refleksioner og diskussioner om grundlaget for det givne fagområde. Vi har også i flere ledere i bladet agiteret for, at naturvidenskaben burde hoppe med på kanonvognen for om muligt at finde ind til den “kerneviden”, som man kan argumentere for, at enhver dansker burde have om naturvidenskab. Det vil være ganske nyttigt i en diskussion om, hvad man skal lære i skolen.

I stedet for at vente på, at nogen andre ville påtage sig opgaven at lave en naturvidenskabskanon, har vi smidt alle forbehold overbord og selv kastet os ud i projektet. Beslutningen var da heller ikke svær, da vi ligefrem fik en opfordring til at gøre netop dette fra *Jyllands-Posten*, som gerne vil slå et slag for naturvidenskaben i kanon-debatten.

Det skulle undre os meget, om vi ikke får et hak i tuden eller to, når listen over de ti største naturvidenskabelige erkendelser præsenteret i dette nummer er blevet studeret rundt omkring i det ganske land. For man kan uden tvivl ganske berettiget kritisere os fra at have set bort fra en række vigtige erkendelser, der med lige så stor ret kunne optræde på en naturvidenskabens top-ti, som dem vi har valgt at kaste vores lod på. Og man kan ligeså berettiget klandre os for ikke at have nævnt en perlerække af fremtrædende viden-

skabsfolk, som har haft en vigtig andel i udviklingen af de erkendelser, vi faktisk har nævnt.

Vi vil gerne komme al den kritik i forkøbet og på forhånd erklære os skyldige: Ja – vi kunne med lige så god ret have gjort al mulig andet end det, vi rent faktisk har gjort. Svagheden ved ethvert forsøg på at lave en naturvidenskabskanon er, at man må se bort fra så utrolig meget relevant, og resultatet altid vil have en grad af tilfældighedens skær over sig. Desuden levner top-ti lister heller ikke plads til de utallige mere anonyme videnskabsfolks indsats, som med stor rette kan hævdes at være videnskabens egentlige drivkraft.

Men når dette er sagt, så er vi ikke et sekund i tvivl om, at resultatet har været indsatsen værd. Den grundlæggende filosofi er jo i al sin enkelthed et ønske om at blive klogere. Det er vi i hvert fald blevet i processen – og forhåbentlig vil vore læsere føle det samme!

En ting, vi har lært af at studere de input vi har fået fra forskerne igennem projektet er, at en del forskere har fokuseret på ”den naturvidenskabelige metode” som den største naturvidenskabelige erkendelse, bl.a. med reference til denne som et opgør med religiøs dogmatik. Man kan tolke dette som forskernes anerkendelse af den store betydning, naturvidenskabens frigørelse fra religiøse forestillinger har haft i videnskabshistorien. Men man kan også tolke det som, at forskerne er bevidste om, at mytologiske forklaringer betyder meget for mange mennesker den dag i dag, og at man derfor stadig i et eller andet omfang bliver nødt til “forsvare” naturvidenskaben overfor religionen.

Skal vi sammenfatte vores projekt i to enkle pointer, kan de derfor være:

- Naturen kan både i det store og det små forklares uden henvisninger til guder eller myter.
- En historisk udvikling er et grundvilkår for Universet, Jorden, Livet – ja, Videnskaben selv.

Lad disse to pointer udgøre naturvidenskabens minikanon. ■